

TURINYS

Įvadas	11
Rommelio archyvo istorija (<i>Manfredas Rommelis</i>)	21
Redakatoriaus žodis	27

PIRMA DALIS .

PRANCŪZIJA, 1940 M.

1 SKYRIUS. Proveržis prie Maso	31
2 SKYRIUS. Spąstai užsisklendžia	64
3 SKYRIUS. Puolimas prie Somos	83
4 SKYRIUS. Žygis į Šerbūrą	114

ANTRA DALIS .

KARAS AFRIKOJE . PIRMIEJI METAI

5 SKYRIUS. Graziano pralaimėjimas. Priežastys ir pasekmės	140
6 SKYRIUS. Pirmasis raundas	149
<i>Afrikos misija</i>	149
<i>Žygis per Kirenaiką</i>	160
<i>Pirmosios pamokos</i>	175
<i>Tobruko puolimas</i>	178
<i>Mūšis pasienyje</i>	195
7 SKYRIUS. Britų puolimas 1941 m. vasarą	203
<i>Salumo mūšis. Apžvalga</i>	209
8 SKYRIUS. 1941–1942 m. žiemos kampanija (<i>pagal generolą leitenantą Fritzą Bayerleina</i>)	221
<i>Britų puolimas</i>	224
<i>Tankų mūšis Amžinybės sekmadienį</i>	229
<i>Žygis į Egiptą</i>	231

<i>Atgal prie Tobruko</i>	236
<i>Pasitraukimas iš Kirenaikos</i>	244
<i>Atsakomasis smūgis</i>	254
<i>Žiemos mūšių apžvalga</i>	259

TREČIA DALIS.

KARAS AFRIKOJE. ANTRIEJI METAI

9 SKYRIUS. Ain al Gazala ir Tobrukas	266
<i>Išsidėstymas</i>	266
<i>Jėgų santykis</i>	271
<i>Karo dykumoje taisyklės</i>	274
<i>Kova dėl iniciatyvos. 1942 m. gegužė ir birželis</i>	281
<i>Pergalė dykumoje</i>	292
<i>Antrasis mūšis dėl Tobruko</i>	306
<i>Tobruko užėmimas</i>	310
10 SKYRIUS. Įsiveržimas į Egiptą	317
11 SKYRIUS. Iniciatyvos praradimas	329
<i>Jėgų išmėginimas prie al Alameino</i>	329
<i>Fronto linija nusistovi</i>	342
<i>Žvilgsnis atgal</i>	351
12 SKYRIUS. Lenktynės su laiku	355
<i>Naujas proveržio planas</i>	366
13 SKYRIUS. Alam el Halfa – dabar arba niekada	369
<i>Trečiasis veiksnys</i>	378
14 SKYRIUS. Žūtbutinis mūšis. Al Alameinas	383
<i>Gynybos planas</i>	395
<i>Šturmas</i>	400
<i>Metras po metro</i>	411
<i>„Į pergalę arba į mirtį“</i>	421
15 SKYRIUS. Al Alameino mūšio apžvalga	432

16 SKYRIUS. Didysis atsitraukimas	443
<i>Pasitraukimas iš Kirenaikos</i>	457
17 SKYRIUS. Pasitarimai Europoje	470
18 SKYRIUS. Atsitraukimas į Tunisą	483
<i>Per Sirtą</i>	487
<i>Atokvėpis prie Buairato</i>	497
<i>Tripolitanijos praradimas</i>	502
<i>Nuo al Alameino iki Mareto. Apžvalga</i>	513
19 SKYRIUS. Tarp dviejų ugnių	516
<i>Armijų grupė Afrika</i>	530
<i>Afrikos karo pabaiga</i>	539

KETVIRTA DALIS .

ITALIJA

20 SKYRIUS. Italija, 1943 m. (pagal <i>Manfredą Rommelį</i>)	550
--	-----

PENKTA DALIS .

ĮSIVERŽIMAS

21 SKYRIUS. Įsiveržimas, 1944 m. (pagal generolą <i>Fritzą Bayerleiną</i>)	580
<i>Rommelio laišakai iš Vakarų fronto</i>	592
<i>Vyriausiosios vadovybės pasirengimo darbai</i>	597
<i>Įsiveržimo diena</i>	604
22 SKYRIUS. Paskutinės dienos (pagal <i>Manfredą Rommelį</i>)	632
23 SKYRIUS. Tamsūs debesys	647
<i>Karinio vadovavimo naujovės</i>	658
<i>Afrikos kampanijos apžvalga</i>	662
PRIEDAS. Rommelio planas Nilo deltai užgrobti	667



2 SKYRIUS

SPAŠTAI UŽSISKLENDŽIA

Užėmus Kambрэ tolesnis Rommelio divizijos veržimasis sulėtėjo. Patekusios į grėsmingą padėtį Sajungininkų armijos gegužės 16 d. pagaliau pradėjo trauktis iš toli Belgijoje nusidriekusios gynybos linijos, ir 18 d. vokiečių tankų pajėgų dešinysis sparnas susidūrė su pajėgomis, kurias prancūzų Pirmoji armija nukreipė savo užnugariui pridengti. Sukrečiančio tankų išpuolio pabaigoje vokiečiai nuo Le Kato iki Kambрэ nubloškė šalin tas įsiterpusias pajėgas, tačiau stiprėjantis pasipriešinimas ir grėsmė flangams kėlė nerimą aukščiausiajai vokiečių vadovybei. Kol Guderiano ir Reinhardto korpusai toliau judėjo į vakarus, Hotho korpusas (įskaitant ir Rommelio diviziją) dešiniajame puolimo sparne buvo sustabdytas, nes laukta į kovų areną atvykstančio pėstininkų armijos papildymo, skirto šiaurinio flango apsaugai.

Rommelio ataskaitą apie kitų dviejų dienų veiklą galima išdėstyti glaustai. Išvažęs nuo priešo ruožą tarp Le Kato ir Kambрэ jis sustojo persitvarkyti ir apsirūpinti atsargomis bei duoti kariams galimybę išsimiegoti ir atgauti jėgas. Jis planavo tolesnį puolimą 19 d. vakare, norėdamas pasiekti aukštumą Araso pietryčiuose.

Vėlyvą popietę aptariant planą su štabo karininkais divizijos vadavietėje staiga pasirodė korpuso vadas generolas Hothas. Jis įsakė atidėti plano vykdymą ir šį sprendimą motyvavo tuo, kad kariai per daug nusikamavę po pastarųjų dienų žygio. Hotho nuomonei Rommelis nepritarė. „Kariai ilsėjosi dvidešimt valandų, – pasakė jis. – O puolant naktį, mėnesienos šviesoje, nuostoliai būna mažesni.“ Tad Hothas leido jam elgtis savaip.

Puolimas Araso link prasidėjo 1.00 val. (gegužės 20 d.). Rommelis lydėjo atakos smaigalyje važiuojantį tanką, kuris 6.00 val. pasiekė Boreną (pranc.



Prancūzų belaisvių kolona keliauja į vokiečių užnugarį. 1940 m.

Beaurains, 4 kilometrai į pietus nuo Araso). Tačiau motorizuotasis šaulių pulkas nepasiekė paskui priešakinį tanką, kaip buvo sumanyta, tad Rommelis šarvuotu automobiliu nuskubėjo atgal jų paraginti greičiau judėti pirmyn, bet staiga pastebėjo, kad prancūzai jį atkirto nuo ryšio su vokiečių daliniais. Keletą valandų jis išbuvo lyg išpraustas į kampą, bet su artilerija atvykęs pėstininkų pulkas pašalino kliūtis. Paskui tiems daliniams patikėta gintis nuo priešų išpuolių piečiau Araso, nes gauta žinių, jog miesto priegose sutelkta daug prancūzų ir britų divizijų.

21 d. 7-oji tankų divizija kartu su SS divizija „Totenkopf“ kairiajame sparne puolė šiaurės vakarų kryptimi apeidama Arasą, o 5-oji tankų divizija atakavo rytinėje Araso pusėje. Artilerijos daliniais pridengęs atvirą divizijos sparną ir suformavęs puolimo smaigalį Rommelis prijungė savo šarvuotąjį žvalgybos batalioną prie tankų pulko, o šaulių pulkus paliko jo užnugaryje, kad užtikrintų ryšį su divizija ir neleistų jo atkirsti. Kaip matyti iš jo ataskaitų, šios atsargumo priemonės išties pasiteisino.

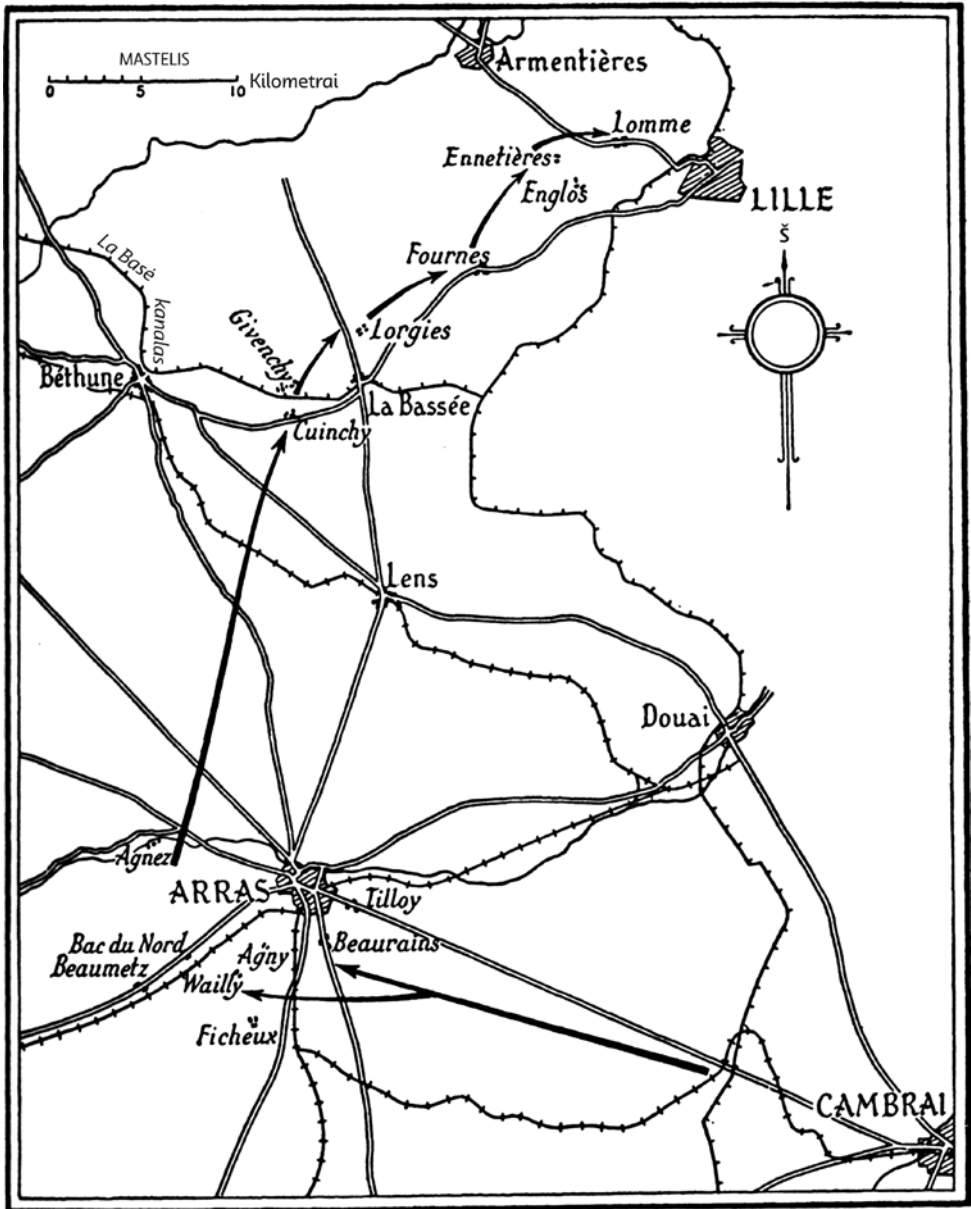
Apytikriai 15.00 val. įsakiau tankų pulkui atakuoti. Nors tankų skaičius šiuo metu gerokai sumažėjęs dėl gedimų ir kovinių nuostolių, pulkas buvo pajėgus pulti. Tai įvertinęs buvau tikras, kad naujasis 7-osios tankų

divizijos reidas į priešų teritoriją bus toks pat sėkmingas kaip ir visi kiti ankstesni žygiai. Net ketinau vėl lydėti tankus kartu su leitenantu Mostu, savo pasiuntiniais, šarvuočiu bei vadavietės automobiliu ir radijo ryšiu vadovauti operacijai, bet pėstininkų pulkai sekė paskui mus taip lėtai, kad turėjau grįžti ir paskubinti 7-ąjį šaulių pulką. Jo niekur neradome. Galiausiai, už poros kilometrų į šiaurę nuo Fišė (pranc. *Ficheux*) susitikę su vienu 6-ojo šaulių pulko padaliniu, pasukome Vaiji (pranc. *Wailly*) link ir važiavome šalia jų kolonos. Likus maždaug kilometrui iki kaimo patekome į apšaudymą iš šiaurinės pusės. Viena iš mūsų haubicų baterijų, jau užėmusi pozicijas šiauriniame išvažiavime iš kaimo, greita ugnimi pliekė į priešų tankus, puolančius pietų kryptimi iš Araso.

*Šį puolimą Sąjungininkų vadovybė paskubomis surengė mėgindama suardyti apsupties tinklą, kuriuo buvo apjuosiamos jų armijos Belgijoje. Tuo tikslu britų 5-oji ir 50-oji divizijos kartu su Pirmosios armijos tankų brigada (pėstininkų tankai) veržėsi pietų kryptimi į Arasą, o prancūzai planavo joms padėti savomis dviem mechanizuotosiomis ir dviem pėstininkų divizijomis. Pasirengimas pulti užtruko ilgiau, nei buvo manyta, ir puolimas prasidėjo ne iki galo pasirengus. Guderiano korpusas 20 d. rytą įsiveržė į Amjeną (pranc. *Amiens*) ir tos pat dienos vakarą ties Abviliu (pranc. *Abbeville*) pasiekė jūrą, perkirsdamas Sąjungininkų kariuomenės tiekimo komunikacijas ir taip suduodamas jai mirtiną smūgį.*

Sunkių aplinkybių spaudžiamas britų pajėgų vadas nusprendė pradėti puolimą nebelaikdamas prancūzų. Tačiau, kaip aprašyta, britų puolimas apsiribojo dviejų tankų batalionų (iš 4-ojo ir 7-ojo Karališkųjų tankų pulkų, iš viso 74 tankai) veiksmais, remiamais dviejų pėstininkų batalionų. Dešiniajame sparne jiems padėjo prancūzų 3-iosios lengvosios mechanizuotosios divizijos dalinys (70 tankų).

Dabar mudu su Mostu šarvuotų automobilių priešakyje lėkėme baterijos link, kulkosvaidžių apšaudomi ir iš dešinės pėstininkų pridengiami. Neatrodė, kad baterijai būtų sunku kovoti su priešų tankais, nes artileristai šaltakraujiškai pliekė į juos salvę po salvės, nekreipdami jokio dėmesio į atsakomąją ugnį. Slėpdamiesi už baterijos pozicijų atvažiavome į Vaiji ir susisiekėme su savo daliniais. Priešų tankų ugnis juose buvo sukėlusį sąmyšį, jie, užuot stoję į kovą su atakuojančiu priešu ir panaudoję visą turimą ginkluotę bei kovinę techniką, buvo įstrigę keliuose ir kiemuose. Pamėginome atkurti tvarką. Pranešę divizijos štabui apie kritinę padėtį Vaiji miestelyje



4 žemėlapis. Mūšiai Araso ir Lilio apylinkėse.

ir jo apylinkėse, patraukėme ant kalvos už 1000 metrų į vakarus nuo Vaiji, ten radome lengvųjų priešlėktuvinių pabūklų padalinių ir keletą prieštankinių pabūklų, gerai išdėstytų daubose ir miškelio priedangoje. Dar už 1000 metrų į vakarus nuo mūsų pozicijų priešakiniai prieš tankai, tarp jų vienas sunkusis, jau pervažiavę per Araso–Bomeco (pranc. *Beaumont*) geležinkelio liniją, pamušė vieną iš mūsiškių Pz III. Tuo pat metu nemažai prieš tankų, kirsdami geležinkelio liniją, veržėsi į Vaiji keliu, einančiu nuo Bac du Nord. Padėtis tapo itin kebli, nes dar keletas prieš tankų jau buvo priartėję prie Vaiji iš šiaurės. Esančios tolėliau haubicų baterijos skyriai, palikę savo pabūklus, spruko paskui besitraukiančius pėstininkus. Mosto padedamas kuo skubiau organizavau visą įmanomą pasipriešinimą puolantiems tankams atremti. Visų prieštankinių ir priešlėktuvinių pabūklų skyriams buvo įsakyta nedelsiant paleisti koncentruotą ugnį, aš pats nurodinėjau kiekvienam pabūklui jo taikinį. Nuo pavojingai artėjančių prieš tankų galėjo išgelbėti tik nepaliaujama visų pabūklų ugnis. Bėgiojome nuo pabūklo prie pabūklo. Pabūklų vadų prieštaravimai, kad neveiksminga šaudyti į tankus iš tokio tolumo atstumo, buvo atmesti. Man tik rūpėjo stabdyti prieš tankus sutelktą pabūklų ugnimi. Netrukus mums pavyko priversti priešakinius tankus nutraukti kovą. Maždaug už 150 metrų į vakarus nuo mūsų miškelio britų kapitonas išlipo iš sunkiojo tanko ir, pakėlęs rankas, netvirta eiseną patraukė mūsų link. Mes buvome nukovę jo vairuotoją. Ne vien haubicų baterijos, bet ir prieštankinių bei priešlėktuvinių pabūklų smarkia ugnimi – net iš 1200–1500 metrų nuotolio – mums pavyko sustabdyti priešą ir priversti jį pasukti atgal.

Dabar nukreipę ugnį į kitą tankų grupę, puolančią iš Bac du Nord pusės, sėkmingai apsigynėme pamušdami keletą tankų, o kitus tankus priversdami atsitraukti. Nors per šias kautynes mus labai smarkiai apšaudė, pabūklų skyriai darbavosi puikiai. Jau atrodė, kad atrėmus puolimą blogiausia bus praėję, bet tada šalia manęs, prie 20 mm kalibro zenitinio pabūklo, staiga ant žemės parkrito Mostas. Jis buvo mirtinai sužeistas, iš jo burnos plūdo kraujas. Nebūčiau net pamanęs, kad tą akimirką kas nors galėtų mus apšaudyti, o ką jau kalbėti apie 20 mm pabūklą. Tačiau priešas staiga paleido smarkią ugnį į miškelyje išdėstytas mūsų pozicijas. Vargšui Mostui buvo neįmanoma padėti, jis mirė nespėjęs pasislėpti pabūklų pozicijos priedangoje. Mane labai sujaudino šio narsaus žmogaus ir puikaus kario mirtis.

Tuo tarpu aplink Tijua, Boreno ir Anji (pranc. *Tilloy, Beaurains, Agny*) gyvenvietes vyko aršios, kruvinos kautynės. Galingos tankų pajėgos, besiverždamos nuo Araso pusės, kontratakavo puolantį 6-ojo šaulių pulko 1-ąją batalioną, kuris patyrė didžiulių nuostolių. Mūsų priešakiniai pabūklai pasirodė toli gražu nepajėgūs pramušti storų britų tankų šarvų, prieš

tankai savo patrankomis bei vikšrais daugumą tų pabūklų išvedė iš rikiuotės, kartu sunaikindami ir jų skyrius. Buvo sudeginta daug mūsų sunkvežimių. SS daliniai, neatlaikę tankų spaudimo, taip pat turėjo atsitraukti į pietus. Tik divizijos artilerijai ir 88 mm kalibro zenitiniams pabūklams pagaliau pavyko sustabdyti prieš tankus piečiau Boreno–Anji linijos. Vien artilerija sunaikino dvidešimt aštuonis prieš tankus, o zenitiniai pabūklai pamušė vieną sunkųjį ir septynis lengvuosius tankus.*

Kol 6-asis ir 7-asis šaulių batalionai buvo įsivėlę į šias smarkias kautynes, Rothenburgo 25-asis tankų pulkas, veržliu puolimu įvykdęs savo užduotį, veltui laukė atvykstant žvalgybos bataliono ir šaulių pulkų. Apie 19.00 val. įsakiau tankų pulkui pasistūmėti pietryčių kryptimi, kad jis, puldamas iš flango ir užnugario, sustabdytų prieš tankus, atakuojančius pietų kryptimi nuo Araso. Vykdydamas šią operaciją tankų pulkas piečiau Anjė (pranc. *Agnez*) susidūrė su pranašesnėmis prieš pajėgomis, ginkluotomis sunkiaisiais ir lengvaisiais tankais bei daugeliu pabūklų. Įsiliepsnojimo nuožmies kautynės tankas prieš tanką, šiame ypač smarkiaame mūšyje pulkas, nors ir netekęs trijų Pz IV, šešių Pz III bei nemažai lengvųjų tankų, pralaužė prieš pozicijas, sunaikindamas septynis sunkiuosius tankus ir šešis prieštankinius pabūklus.

Nors priešas turėjo tankų persvarą, šie veiksmai sukėlė tokią sumaištį, kad jam teko atsitraukti į Arasą. Nakčiai atėjus kautynės nutrūko. Kol kas padėtis į pietvakarius nuo Vaiji buvo visiškai normalizuota.

Šis puolimas buvo vienas iš rimčiausių kontrsmūgių, kurių prieš pabaigą ėmėsi įspraustos į spąstus Sąjungininkų armijos. Nors ir nedidelio masto, bet vokiečius jis gerokai pribloškė.

Taip nutiko ne tiek dėl to, kad puolantys tankai sugebėjo pasistūmėti giliau, kiek dėl itin atsparių jų šarvų. Britai naudojo negreitus, bet storais šarvais padengtus pėstininkų tankus „Matilda“. Jie turėjo iš viso 58 mažesnius „Mark I“ tipo tankus, ginkluotus vien kulkosvaidžiais, ir 16 vėlesnės laidos didesnių „Mark II“ tipo tankų su 40 mm kalibro pabūklais. Nors tankų „Mark II“ maksimalus greitis tik 24 km/val., bet 75 mm (3 colių) storio šarvai buvo neįveikiami standartiniams 37 mm kalibro vokiečių prieštankiniams pabūklams, nuo jų dažnai atšokdavo net artilerijos sviediniai. Prancūzų tankai „Somua“ buvo greitesni ir turėjo plonesnius šarvus, nors ir ne tokius plonus kaip vokiečių tankai.

* Oficialioje 7-osios tankų divizijos istorijoje užfiksuota, kad divizijos nuostoliai tą dieną – 89 žuvusieji, 116 sužeistųjų ir 173 dingusieji be žinios. Tai keturiskart daugiau nei žala, patirta per įsiveržimą į Prancūziją.

Britų tankų puolimas – be kiekybės persvaros – nebuvo visavertis. Jį rėmė nedaug pėstininkų, daug mažiau palaikė artilerija, o iš oro nebuvo jokios paramos. Būtent dėl šių trūkumų po daug žadančios pradžios puolimas buvo sustabdytas, o paskui virto atsitraukimu.

Nepriklausomai nuo visų realių rezultatų psichologinis ir moralinis poveikis, padarytas vokiečių aukščiausiai karinei vadovybei, buvo labai stiprus. Feldmaršalas von Rundstedtas, po karo aptardamas 1940 metų kampaniją, pasakė: „Kritinis puolimo momentas atėjo tada, kai mano pajėgos pasiekė Lamanšą. Priežastis – gegužės 21 d. britų kontrsmūgis pietų kryptimi nuo Araso. Kurį laiką atrodė, kad mūsų tankų divizijos bus atkirstos dar prieš pėstininkų divizijoms atvykstant jų paremti. Jokia prancūzų kontrataka nekėlė tokios rimtos grėsmės kaip tas kontrsmūgis.“ Ypač smarkiai paveikti buvo von Klugė ir von Kleistas. Klugė net buvo linkęs, kol padėtis nepaaiškės, stabdyti bet koki tolesnį puolimą į vakarus nuo Araso. Kleistas taip pat gerokai būgštavo. Štai kodėl, kai Guderianas gegužės 22 d. pasuko į šiaurę nuo Abvilio pulti Bulonės, Kalė ir Diunkerko link, puolimas buvo sulėtintas, nes jam trukdė von Kleisto įsakymai, apribojantys tolesnius veiksmus.



Mūšyje dėl Prancūzijos sunaikintas britų tankas „Cruiser Mk III“.

Paskui, gegužės 24-ąją, Hitlerio įsakymu sustabdyti Guderiano ir Reinhardto korpusai, jau buvę vos per 16 kilometrų nuo Diunkerko, – vienintelio likusio uosto, per kurį Britanijos kariuomenė dar galėjo išsprūsti iš apsupties. Tačiau šis lemtingas įsakymas buvo paskelbtas kaip tik po to, kai pas Hitlerį apsilankė Rundstedtas, kurį, kaip ir reikėjo tikėtis, paveikė von Klugės ir von Kleisto būgštavimai. Po dviejų dienų, gegužės 26-ąją, atšaukus įsakymą, kuriuo buvo sustabdytas puolimas, galimybė užkirsti kelią britų pajėgoms pasprukti buvo praleista, nes jiems buvo suteikta laiko apjuosti uostą gynybos ruožu.

1940 m. gegužės 23 d.

MIELOJI LU,

keletą valandų pamiegojęs turiu laiko tau parašyti. Visais atžvilgiais man viskas gerai. Mano divizija pasiekė ryškią pergalę. Dinanas, Filipvilis, proveržis per Mažino liniją ir per vieną naktį nužygiuoti 65 kilometrai Prancūzijos teritorijoje į Le Kato, o paskui – į Kambрэ ir Arasą, visą laiką priešakyje, toliausiai už visus. Dabar vyksta kova su apsuptomis britų, prancūzų ir belgų divizijomis. Iš viso jų yra 60 divizijų. Dėl manęs nesirūpink. Manau, karas Prancūzijoje veikiausiai pasibaigs per porą savaitių.

1940 m. gegužės 24 d.

Netoli nuo Betiūno. Jaučiuosi puikiai. Be abejo, visą dieną ant kojų. Tačiau, mano apskaičiavimu, per dvi savaites karas bus laimėtas. Oras pasigėrėtinas, jau bemaž per karšta.

1940 m. gegužės 26 d.

Per vieną ar dvi ramybės dienas daug nuveikta. Iki šios dienos divizija yra netekusi 27 žuvusių ir 33 sužeistų karininkų, iš viso žuvo ir sužeista 1500 karių. Žmonių nuostoliai – apytikriai 12 procentų. Tai labai mažai, palyginti su tuo, kas pasiekta. Blogiausia jau praeityje. Kokie nors sunkesni mūšiai mažai tikėtini, nes esame užkūrę priešui tikrą pirtį. Galime vėl valgyti, gerti ir miegoti kaip įprasta. Schräpferis vėl sugrįžo pas mane. Jo pirmtakas žuvo beveik greta manęs.

Gegužės 22–23 d. Rommelis pasistūmėjo pirmyn palei vakarinį Araso pakraštį, ir britų pajėgos, pajutusios šio apeinamojo manevro grėsmę, naktį į gegužės 23-iąją atsitraukė prie kanalo (už 29 kilometrų į šiaurę), nusidrie-

kusio pro La Basé (pranc. La Bassée) iki jūros ties Gravelinu (pranc. Gravelines), į pietvakarius nuo Diunkerko. Gegužės 24 d. buvo gautas Hitlerio įsakymas tankų pajėgoms sustoti prie šio kanalo. Kitą dieną Rommelis praleido reorganizuodamas savo diviziją, kurios dalis buvo patyrusi didelių nuostolių gegužės 21 d. per britų tankų puolimą.

Gegužės 26 d. Hitlerio įsakymas, kuriuo atšauktas ankstesnis įsakas sustabdyti puolimą, sutapo su britų sprendimu trauktis į pajūrį prie Diunkerko. Didžioji pajėgų, gynusių kanalo zoną, dalis jau buvo atitraukta šiaurės kryptimi siekiant sustiprinti gynybos liniją Belgijoje, kur Fedoro von Bocko armijų grupės nepaliaujamai spaudžiama Belgijos armija žlugo ir pasidavė kitą dieną.

Vos atšaukus puolimą stabdantį įsakymą Rommelis nuskubėjo atnaujinti savo žygio šiaurėn, kurio tikslas – Lilis. Taip jis siekė atkirsti Sąjungininkų pajėgas, kurios vis dar gynė miestą rytinėje jo pusėje.

Šiame kampanijos etape Sąjungininkų vadovybė, kurios komunikacijų linijos buvo nutrauktos, buvo linkusi pernelyg gerai vertinti savo sunkią padėtį. Užtat, kaip aiškėja iš Rommelio ataskaitos, reikalai, žvelgiant iš priešingos pusės, atrodė kitaip. Kliūtys, su kuriomis jis susidūrė forsuodamas persikėlimą per La Basé kanalą, buvo labai menkos, ypač palyginti su persikėlimu per Masą. Puolamą ruožą gynė vos vienas britų batalionas.

Remiantis oro žvalgybos pranešimais, gautais mano vadavietėje gegužės 26 d. popietę, priešas šiaurinėje kanalo pusėje buvo pastebėtas besitraukiantis šiaurės vakarų link. Nedelsdamas paprasčiau korpuso vadovybės leidimo tą patį vakarą užimti placdarmą anapus kanalo. Netrukus leidimas buvo duotas.

Visą vakarą išbuva su kariuomenės daliniais prie kanalo. 37-ajam žvalgybos batalionui, nors gerokai nukentėjusiam nuo priešo snaiperių, su artilerijos pagalba pavyko perkelti per kanalą grupelę šarvuotų patrulių, bet dėl smarkaus pasipriešinimo nebuvo įmanoma užimti placdarmo. Užtat puikiai pasižymėjo 7-asis šaulių pulkas, perkėlęs abu savo batalionus per La Basé kanalą, užtvenktą daugybės paskandintų baržų. Nuslopinę daug priešų kulkosvaidžių lizdų, batalionai įsitaisė šiauriniame krante. Nepaisant nedidelių nuostolių, patirtų tada, kai perkėlą iš flango apšaudė britų kulkosvaidininkai, placdarmo užėmimas kitapus perkėlos, atrodė, nesukels didelių sunkumų. Ir tai leido pagrįstai tikėtis, kad šiauriniame krante batalionai per naktį įsirengs tvirtas pozicijas.

Ankstų gegužės 27-osios rytą atvažiavau prie perkėlos ties Kuinši (pranc. *Cuinchy*) įvertinti padėties. Vis dar labai aktyviai šaudė snaiperiai,



Vokiečių vidutinis tankas „Pz IV“ ir jo įgula. 1940 m.

ypač iš kairės pusės, ir sužeidė daugybę karių. Tarp jų ir leitenantą von Enkefortą, nors jo žaizda, galima sakyti, tebuvo menkas įdrėskimas. Nedidelėje prieplaukoje prie pat kanalo pionierių batalionas montavo pontonus, kad jų pakaktų tiltui nutiesti. Tačiau jie naudojo aštuonių tonų keliamosios galios pontonus vietoje ilgujų šešiolikos tonų, nes ilguosius būtų buvę sunku pakloti per visiškai ar iš dalies nugramzdintas ir kanalą užtvėrusias baržas. Pionieriai minuotojai jau mėgino baržas sprogdinti, kad išvalytų vietą tiltui, bet jiems nelabai sekėsi, nes paskendusios baržos riogsojo lyg dideli gremėzdai.

Perspektyvos persikėlus per kanalą atakuoti neatrodė labai geros. 7-ojo šaulių pulko 2-ojo bataliono padaliniai, perplaukę guminėmis valtimis, dabar tūnojo priešingo kranto krūmuose prie pat kanalo. Tačiau batalionas nebuvo nei giliau įsiterpęs į šiaurinį krantą ir apsikasęs jame, kaip aš tikėjau, nei užėmęs Živenši (pranc. *Givenchy*) gyvenvietės. Jis net nebuvo išvijęs priešo per keletą šimtų metrų šiaurinės pakrantės vakarų kryptimi, nebuvo perkėlęs per kanalą prieštankinių bei sunkiųjų pabūklų ir įkasęs jų į žemę. Pietiniame krante likusios tankų kuopos ugnies priedanga taip pat nebuvo visavertė. Tikriausiai tokia pat padėtis ir 1-ajame batalione [*kuris buvo užėmęs placdarmą kiek toliau į rytus*].

Tada įsakiau 635-ajam pionierių batalionui, kuris neseniai buvo perėjęs į mano pavaldumą, Cramerio bataliono užimtame ruože nutiesti šešiolikos tonų keliamosios galios pontoninį tiltą vietoje sugriautojo prie Kuinši.